

Üniversite Öğrencilerinin Profesyonel Yardım Arama Tutumları, Cinsiyet Rollerini ve Kendini Saklama Düzeyleri*

A Primary Investigation of Professional Help-Seeking Attitudes, Self-Concealment and Gender Roles of University Students

Yaşar ÖZBAY**, Şerife TERZİ***, Serdar ERKAN**** & Zeynep CİHANGİR ÇANKAYA*****

Özet

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin profesyonel yardım arama tutumlarını cinsiyet, cinsiyet rolleri, algıladıkları sosyoekonomik düzey ve kendini saklama düzeyleri açısından incelemektir. Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği, Bem Cinsiyet Rollerini Envanteri, Kendini Saklama Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, t testi, tek yönlü varyans analizi istatistik teknikleri uygulanmıştır. Araştırmada kız öğrencilerin yardım arama tutumunun erkek öğrencilere göre daha olumlu olduğu, düşük sosyo-ekonomik düzeye ve orta sosyo-ekonomik düzeye sahip olan öğrencilerin yardım aramaya yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları, kadınsı cinsiyet rolü ve androjen cinsiyet rolü yüksek olan öğrencilerin, erkeksi cinsiyet rolü ve belirsiz cinsiyet rolü yüksek olan öğrencilere göre yardım arama tutumunun daha olumlu olduğu ve kendini saklama düzeyi yüksek olan öğrencilerin yardım aramaya yönelik olumsuz tutuma sahip oldukları sonuçları elde edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Yardım arama tutumu, kendini saklama, cinsiyet rolleri, üniversite öğrencisi.

Abstract

The aim of this study is to investigate the professional help-seeking attitudes of university students from their gender, gender roles, the perspective of socioeconomic level and self concealment. Professional Help-Seeking Attitudes Scale-Short Form, Self-Concealment Scale, Bem Gender Role Inventory, and personal information form have been used as data gathering tools. Data were analyzed by using descriptive statistics, t-test and one way anova. The results of the study show that professional help-seeking attitudes among female students are more positive than the male students; those in low or middle socioeconomic level has more positive attitudes; those with female gender roles and those with high androgens have more positive attitudes than male and ambiguous gender roles; and the students who have high levels of self-concealment have negative attitudes toward seeking psychological help.

Keywords: Professional help-seeking attitudes, self-concealment, gender roles, university students.

* Bu çalışma, TÜBİTAK destekli "Üniversite Gençliğinin Problem Alanları ve Yardım Arama Davranışları" başlıklı projenin bir bölümüdür.

** Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Ankara. yozbay@yahoo.com

*** Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Ankara. terziserife@yahoo.com

**** University of Saskatchewan, Kanada. serdarkerkan59@gmail.com

***** Yrd. Doç. Dr., Ege Üniversitesi, İzmir. zeynep.cankaya.cihangir@ege.edu.tr

Giriş

Üniversite yaşantısı, getirdiği sorunlar ve karmaşasıyla başlı başına bir inceleme özelliği taşımaktadır. Bu dönemde öğrencilerin üstlenmeleri gereken sorumluluklar ve yerine getirmeleri gereken gelişim görevleri daha karmaşık ve geniştir. Üniversiteye başlayan gençlerden bir yandan yetişkin gibi davranmaları, karşılaştıkları problemleri etkili bir şekilde çözebilmeleri, kendi kararlarını verebilmeleri beklenmekte; öte yandan onlardan akademik olarak da başarılı olmaları istenmektedir. Bütün bu sorumluluklara yeni bir ortama uyum sağlamak durumunda olmaları da eklenince, üniversite öğrencileri pek çok sorunla, bir anda karşı karşıya kalmaktadırlar. Öğrencilerin yaşadıkları problemlere yönelik yardımların sunulmasında öğrencilerin sergiledikleri yardım arama davranışlarının nasıl olduğunun belirlenmesi önemlidir. Üniversite öğrencileri yaşadıkları sorunları çözmekte bazen kendi kendilerine yeterli olabilirlerken, bazen de ebeveyn, arkadaş, öğretmen ya da uzman yardımına ihtiyaç duyabilmektedirler. Öğrencilerin etkili bir sosyal destek ağına sahip olmaları ve/veya uzmanlardan yardım almaları yaşadıkları problemlerle baş etmelerinde önemli gözükmektedir.

Normal yaşam fonksiyonlarına karşı tehdit oluşturan herhangi bir durum veya problemle karşılaşan bireyin, yeniden denge durumuna dönmek için iç kaynaklarının yetersiz olduğunu düşünerek, dış kaynaklara yönelik eğilim içerisinde bulunması yardım arama davranışı olarak tanımlanmaktadır (Fischer ve Turner, 1970). Görüldüğü gibi yardım arama davranışı; kişiyi, problemi ve yardım alınacak kaynağı kapsayan çok boyutlu bir davranış örüntüsüdür. Yardım arama dört adımlı bir modelle incelenmektedir. Birinci adım, danışanların probleminin farkında olmasıdır. Daha sonra sırasıyla danışma yardımı almaya karar vermesi, danışma yardımı aramaya karar vermesi ve yardım için danışma servisiyle veya danışmanla iletişime geçmesi gelmektedir (Saunders, 1993). Bu süreçte yardım kaynağı olarak bir profesyonelin seçilmesi, büyük ölçüde yardım gereksinimi duyan kişinin böylesi bir yardım almaya ilişkin görüşlerine bağlıdır (Türküm, 2001). Diğer bir deyişle bireylerin yardım arama davranışlarını etkileyen pek çok faktörden birisi ve belki de en öncelikli olanı yardım arama tutumlarıdır.

Yardım arama tutumları, bireylerin bir profesyonelden yardım almaya yönelik duygusal, bilişsel ve davranışsal eğilimlerinden oluşur. Yardım arama tutumu olumlu ve olumsuz olarak sınıflandırılabilir. Bireylerin ihtiyaç duyduğu halde psikolojik yardım almaktan çekinmeleri ve kaygılanmaları, bu yardıma ilişkin olumsuz tutum göstermelerine neden olmaktadır. Utanma, ayıplanma, geçmiş yaşantıların yeniden gündeme gelmesi, değişiklik ve tedaviden duyulan kaygı bunlar arasında gösterilebilir (Komiya, Good ve Sherrod, 2000; Kushner ve Sher, 1991). Saunders (1993)

insanların profesyonel yardım aramaya ilişkin karar verme süreçlerinin benzerlikler gösterdiğini ifade etmiştir. İnsanlar problemleri olduğunu farkettilerinde, bunu çözmek için çeşitli girişimlerde bulunmaktadırlar. Öncelikle yakın arkadaşlarından ya da aile üyelerinden aldıkları öneri ya da destekten yararlanarak problemleriyle başetmeye çalışmakta, eğer bu onların problemlerini çözmelerine yardım etmezse uzmanlardan yardım almaya yönelmektedirler (Hinson ve Swanson, 1993). Başka bir ifadeyle problemlerini çözmek için gösterdikleri uğraşlar sonucunda başarısız olanlar ya da etkisiz girişimlerde bulunanlar, psikolojik danışma gibi profesyonel bir yardım aramaya başlamaktadırlar ve bu aşamada insanlar bu adımı “son seçenekleri” olarak görebilmektedirler (Cramer, 1999; Sherbourne, 1988; Wivell ve Webb, 1995).

Öte yandan bireylerin yardım arama tutumlarını etkileyen çeşitli değişkenler bulunmaktadır. Cinsiyet, sosyoekonomik düzey, cinsiyet rolleri ve kendini saklama bu değişkenlerden bazılarıdır.

Yardım Arama Tutumları ve Demografik Değişkenler

Bireylerin yardım arama davranışlarının demografik değişkenlere (sosyo-ekonomik düzey, cinsiyet) göre farklılık gösterdiğini vurgulayan çalışmalar bulunmaktadır. Eskin (2000), Kılınc ve Granello (2003) tarafından yapılan araştırmalarda sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan bireylerin yardım aramaya karşı tutumlarının olumlu olduğu ortaya çıkmıştır. Cinsiyet farklılıklarının yardım arama davranışı üzerindeki etkilerinin ele alındığı çalışmalarda psikolojik yardım aramaya yönelik kadınların daha çok olumlu tutuma sahip oldukları saptanmıştır (Fisher ve Turner, 1970; Kessler, Brown ve Boman 1981; Mackenzie, Gekoski ve Knox, 2006; McKay, Rutherford, Cacciola ve Kabaskalian-McKay 1996; Özbay, 1997; Padesky ve Hammen 1981; Sherer, 2007; Thom, 1986; Vogel, Wade, Wester, Larson ve Hackler, 2007).

Yardım Arama Tutumları ve Cinsiyet Rollerini

Bireyin kendi kimliğini kadın ve erkek olarak algılayıp, cinsiyetinin gerektirdiği davranışı göstermesi anlamına gelen cinsiyet rolü, bireyin içinde yaşadığı toplum kuralları ile uygun olarak öğretilmekte ve bireyin bu cinsiyet rolü kalıpları içinde davranması beklenmektedir. Cinsiyet rollerine ilişkin Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı her iki biyolojik cinsiyete özgü tutum ve davranışların bir arada aynı bireyde bulunabileceğini hatta bulunması gerektiğini savunmaktadır (Mayer ve Sutton, 1996). Kuram cinsiyet rolleri ile ilgili toplumsal-bilişsel şemalar olduğunu ve bireylerin bu şemaların etkisi ile erkeksi ya da kadınsı rolleri kazandıklarını hatta bu şemalara uygun şekilde davranma zorunluluğu hissettiklerini ileri sürmektedir. Toplumsal cinsiyet şeması, kadın ve erkek özelliklerinin algılanmasında ve bilginin işlenmesinde temel oluşturan

bir çerçevedir. Hemen her kültürde kadınsı ve erkeksi özellikler belirlenmiş, kadın ve erkeğin toplumdaki yeri, yapabileceği işler ve faaliyetler cinsiyetleri temelinde ayrıştırmış ve tanımlanmıştır. Çocuklar da gelişim süreci içinde yaptığı gözlemler yoluyla kadın ve erkeğe özgü davranışları, görev ve sorumlulukları özümseyerek algıladıkları bu cinsiyet çağrışımlarına göre işlemeyi öğrenmektedirler (Bem, 1981).

Toplumsal cinsiyet şeması kuramına göre, yüksek oranda erkeksi ama az miktarda kadınsı özellikler gösteren erkekler erkeksi, yüksek oranda kadınsı ama az miktarda erkeksi özellikler gösteren kadınlar kadınsı olarak tanımlanmıştır. Kadınsılık ve erkeksilik toplum tarafından kabul gören cinsiyet rolü karakteristiklerine uygun olarak davranma ve tutum geliştirmeye işaret etmektedir. Bem (1975) kadınsılığın ve erkeksiliğin bireyde aynı anda bulunabileceğini ifade ederek, androjen kavramını tanımlamıştır. Androjen bireyler hem kadınsı ve erkeksi özellikleri bir arada ve eşit miktarda gösteren hem de her iki cinsiyete özgü özellikleri farklı oranlarda taşıyan bireylerdir (Bem, 1981). Bu cinsiyet rollerine daha sonraları dördüncü bir cinsiyet rolü olarak tanımlanan ayrışmamış cinsiyet rolü eklenmiştir. Bu cinsiyet rolünü benimsemiş olan bireyler hem erkek hem de kadın cinsiyet rolüne özgü özellikleri çok az taşımaktadırlar. Bu nedenle de ayrışmamış cinsiyet rolüne özgü özellikler dört cinsiyet rolü içinde toplumsal onay görme bakımından en düşük durumda olmaktadır (Mayer ve Sutton, 1996). Toplumsal cinsiyet şeması kuramı bu dört rolü de hem kadınların hem de erkeklerin gösterebileceğini öngörmektedir.

Yardım arama tutumları ile cinsiyet rolleri arasındaki ilişkilere bakıldığında ise, literatürde sınırlı sayıda ampirik bulguya rastlanmaktadır. Johnson (2001) yaptığı çalışmada, cinsiyet ve cinsiyet rol yöneliminin yardım arama tutumlarını anlamlı olarak etkilediğini ifade etmiştir. Kadınlar profesyonel yardım aramaya daha olumlu bakmakta ve kişisel olarak yardıma ihtiyaçları olduğunu daha çok fark etmektedirler. Aynı zamanda sorunlarını başkalarıyla paylaşmaya daha fazla açıktırlar. Cinsiyet rolü açısından kadınsı öğrenciler, uzmanların kişisel problemlere yardım etme yeteneğine daha fazla güvenirken, androjenler kişisel yardım ihtiyacını fark etmeye daha açıktırlar. Kadın ve erkekler ise, uzmanların yardım etme yeteneğine güven düzeyi açısından farklılık göstermemektedirler. Benzer şekilde Garland ve Zigler (1994) ile Thao (2004) kadınsı cinsiyet rolüne sahip olan bireylerin profesyonel yardım arama tutumlarının daha olumlu olduğunu ifade etmiştir. Sipps ve Joneczek (1986) ise erkeksilik cinsiyet rol yöneliminin kadınsılık cinsiyet rol yöneliminden daha az psikolojik danışma yardımıyla ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Yapılan başka bir araştırmanın sonuçlarına göre; geleneksel kültürün öngördüğü erkeksi rolleri daha fazla sahiplenen erkekler duygularını daha az ifade etmektedirler. Dolayısıyla daha az psikolojik yardım arama davranışı göstermektedirler. Ayrıca bu erkekler bir psikoloğa duygularını ifade ederken, ortamda başka

bir erkeğin bulunmasından daha çok rahatsız olmaktadır (Wisch, Mahalik, Hayes ve Nutt, 1995). Benzer şekilde Robertson ve Fitzgerald (1992) geleneksel erkeksi cinsiyet rolüne sahip olan bireylerin psikolojik yardım almaya ilişkin olumsuz tutuma sahip olduklarını belirtmişlerdir. Nebizade (2004) Türk üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada, erkek cinsiyet rolüne sahip öğrencilerin yardım aramaya yönelik olumsuz tutuma sahip olduğunu belirtmiştir. Türk toplumunda erkeklere atfedilen roller bağlamında onlardan beklenen güçlü olma, sırrını başkalarına açmama ve benzeri yargılar, duygularını ifade etmelerini olumsuz yönde etkilerken; kızların duygularını ifade etme ve ihtiyaçlarını dile getirme konusunda daha olumlu tutuma sahip olduklarını ifade etmiştir.

Genel olarak bakıldığında cinsiyet ve cinsiyet rolünün yardım arama tutumları ve davranışları üzerinde etkili olduğu ve bu konuda çok tutarlı sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Kadınların yardım aramaya ilişkin daha olumlu tutumlara sahip olduğu, yardım alma konusunda daha gönüllü oldukları, kadınsılık rolünün de benzer etkilere sahip olduğu yapılan çalışmalarda görülmüştür.

Yardım Arama Tutumları ve Kendini Saklama

Bireyin psikolojik problemleri için profesyonel yardım arama kararını etkileyen pek çok faktörden birisi de kendini saklamadır. Birçok insan, başkalarına söylemekten kaçındığı kendisiyle ilgili rahatsız edici bilgilere, duygulara ve düşüncelere sahiptir. Bunlar, biraz sıkıntı veren durumdan oldukça sıkıntı veren duruma doğru genişlemektedir. Bazen bu sırlar bir veya iki kişiye söylenirken, bazen kimseye söylenmez. Klinik uygulama ve araştırmalar, bazı bireylerin başkalarının yaptığından daha fazla kendini saklama eğiliminde olduklarını, birçok acı veren veya travmatik tecrübeleri sık sık sakladıklarını (çocukken cinsel istismara uğrama, tecavüze uğrama, yas, aile sırları, kişinin ilişkilerindeki mutsuzluk veya kendisi konusundaki güçlü olumsuz düşünceler, AIDS'i içeren ciddi medikal koşullar) ifade etmektedir. Kendini saklama; olumsuz duygularını başkalarıyla paylaşmayı reddetme olarak tanımlanmaktadır. Kendini saklayan bireyler kendilerini açmamakta ve kendini düşük düzeyde açan bireyler de kendilerini saklamaktadırlar denilebilir (Larson ve Chostain, 1990). Bu nedenlerle yüksek düzeyde kendini saklayan bireyler kişisel bilgileri açıklamaktan çekindikleri için, profesyonel yardım aramaya daha az gönüllü olabilmektedirler. Kelly ve Achter (1995) ve Cramer (1999) kendini saklama düzeyi yüksek olan bireylerin, psikolojik danışma sürecine yönelik olumsuz tutuma sahip olduklarını vurgulamışlardır.

Kendini saklama aynı zamanda, kişiler arası bir süreç olarak ele alınmakta ve kişinin sosyal dünyasını etkileyen sonuçlara sahip olduğu ifade edilmektedir. Bireylerin sıkıntı verici bilgiyi saklama düzeyi durumsal içerikle, sosyal ortamla ve bilginin içeriğine bağlıdır.

Özellikle sosyal yönden tabu olan konular, kişisel olarak sıkıntı veren bilgilerden daha fazla saklanmaktadır (Vrij, Nunkoosing, Paterson, Oosterwegel ve Soukara, 2002). Aynı zamanda çalışmalar bireylerin başkalarının olumsuz tepkisine yol açacağını düşündükleri bilgilerini saklama eğiliminde olduklarını göstermektedir (Affifi ve Guerrero, 2000). Benzer şekilde Liao, Rounds ve Klein (2005) tarafından yapılan ve yardım arama modelinin test edildiği araştırmada, yardım arama tutumları ile kendini saklama arasında olumsuz bir ilişki bulunmuştur.

Görüldüğü gibi bireylerin yardım arama tutumları pek çok faktörden etkilenebilmektedir. Üniversite gençliği bir yandan eğitimlerini sürdürürken, diğer yandan da bireysel sorunlarını çözme çabasıdadırlar ve kendilerinden beklenen gelişim görevlerini yerine getirmeye çalışmaktadırlar. Bu zorlu süreçte üniversite öğrencilerinin yaşadıkları problemler karşısında sergiledikleri yardım arama davranışlarının nasıl olduğunun belirlenmesi önemlidir. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin psikolojik yardım aramaya yönelik tutumları cinsiyet, cinsiyet rolleri, algılanan sosyo-ekonomik düzey ve kendini saklama düzeylerine göre incelenmiştir.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmaya yaşları 17 ile 24 arasında değişen 2974 kız, 2841 erkek toplam 5829 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmaya katılacak öğrenciler belirlenirken Türkiye genelinde, her bir coğrafi bölgeden en az bir üniversitenin araştırma kapsamında yer almasına ve bölgelerdeki üniversite sayılarına dikkat edilmiştir. Buna göre çalışma grubuna dahil edilen üniversiteler ve öğrenci sayıları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Çalışma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Üniversitelere Göre Dağılımı

	Kız	Erkek	Toplam
Karadeniz Teknik Üniversitesi	534	527	1061
İnönü Üniversitesi	229	320	549
Gazi Üniversitesi	535	475	1010
Atatürk Üniversitesi	363	359	722
Gaziantep Üniversitesi	120	119	239
Ankara Üniversitesi	160	110	270
Erciyes Üniversitesi	229	227	456
Boğaziçi Üniversitesi	57	38	95
Marmara Üniversitesi	320	270	590
Çukurova Üniversitesi	315	313	628
19 Mayıs Üniversitesi	112	83	195
Toplam	2974	2841	5815

Veri Toplama Araçları

Profesyonel Yardım Arama Tutumları Ölçeği

Fischer ve Turner (1970) tarafından geliştirilen Profesyonel Yardım Arama Tutumları Ölçeği (PYATÖ-K) ölçeğin kısaltılmış formu Türküm (2001, 2004) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Bireylerin profesyonel yardım aramaya ilişkin tutumlarının ölçüldüğü bu ölçek, 5’li likert tipinde 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin faktör analizi sonuçları toplam varyansın %52.6’sını açıklayan 18 maddenin iki faktörde toplandığını göstermiştir. İlk faktör psikolojik yardım almaya ilişkin olumlu görüşleri içeren 12 maddeden oluşup, iç tutarlık katsayısı .92’dir. İkinci faktör ise psikolojik yardım almaya ilişkin olumsuz görüşleri içeren 6 maddeden oluşmuş ve iç tutarlık katsayısı .77 olarak bulunmuştur. Ölçeğin tamamına ilişkin iç tutarlık katsayısı ise .90’dır. Ölçeğin test tekrar test güvenilirliği ise .77’dir. Ölçekten alınan puanlar 18-90 arasında değişmekte ve ölçekten alınan puanların yüksekliği, psikolojik yardım almaya ilişkin olumlu tutumun yüksekliğine işaret etmektedir.

Bem Cinsiyet Rollerı Envanteri

Bem (1974) tarafından geliştirilmiş olan Bem Cinsiyet Rollerı Envanteri’nin Türkçeye uyarlanması Kavuncu (1987) tarafından yapılmış olup, envanterin Kadınsılık ve Erkeklik ölçekleri, kadınsı ve erkeksi özellikleri ölçen 20’şer sıfattan oluşmaktadır. Envanterin Kadınsılık ve Erkeklik ölçeklerinden elde edilen puanlara göre kişilerin cinsiyet rolleri belirlenmektedir. Ölçeğin Türkçe formunun on beş gün arayla uygulanması sonucu hesaplanan test-tekrar test güvenilirlik katsayısı Kadınsılık için .75, Erkeklik için .89 bulunurken; MMPI’nın Erkeklik ve Kadınsılık ölçeklerinin ölçüt olarak kullanıldığı geçerlik çalışmasında erkekler için anlamlı olmayan korelasyonlar elde edilmiştir. Kavuncu’nun bu çalışmasındaki bazı psikometrik eksiklikleri gidermek ve ölçeğin geçerlik-güvenirliliğini yeniden sınamak amacıyla Dökmen (1991) tarafından bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada ölçeğin iki yarı güvenilirlik katsayısı Kadınsılık için .77 ve Erkeklik için .71 bulunmuştur. Ölçüt olarak Cinsiyet Rollerı İle İlgili Kalıp Yargı Ölçeğinin kullanıldığı geçerlik çalışmasında ise bu ölçeğin Kadınsılık ve Erkeklik alt ölçekleri ile Bem Cinsiyet Rolü Envanterinin Kadınsılık ve Erkeklik ölçekleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur (Kadınsılık için .51, Erkeklik için .63). Bu çalışmada Dökmen (1991) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan ölçek kullanılmıştır.

Kendini Saklama Ölçeği

Larson ve Chastain (1990) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Terzi, Güngör ve Erdayı (2010) tarafından yapılmıştır. Kendini Saklama

Ölçeği bir kişinin sıkıntı veya olumsuz olarak algıladığı kişisel bilgilerini başkalarından saklama eğilimini ifade eder. Bu ölçek 10 maddelik 5'li likert tipinde (1=güçlü şekilde katılmıyorum; 5=güçlü şekilde katılıyorum) hazırlanmıştır. Alınan yüksek puanlar, yüksek düzeyde kendini saklamayı ifade eder. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 10, en yüksek puan 50'dir. Ölçeğin yapı geçerliği için yapılan faktör analizi sonuçlarına göre ölçekte yer alan 10 maddenin iki faktör altında toplandığı görülmüştür. Yapılan eş zaman geçerliği çalışmasında ise Kendini Saklama Ölçeği ile Kendini Açma Ölçeği arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -.25$). Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları kapsamında Cronbach-alpha katsayısı .82, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .72 olarak saptanmıştır. Ölçeğin madde toplam korelasyonları ise .35 ile .66 arasında olduğu görülmüştür.

Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyet, algılanan sosyo-ekonomik düzey, anne-baba eğitim düzeyi, okuduğu bölüm, daha önce profesyonel yardım alıp almadığı, sınıf düzeyi, yaşadığı yerleşim yeri, barınma olanakları gibi değişkenleri içerecek şekilde bilgi formu oluşturulmuştur.

Bulgular

Profesyonel Yardım Aramaya İlişkin Tutumların Cinsiyete Göre İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin profesyonel yardım aramaya ilişkin tutumun cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği bağımsız gruplar için t-testi yöntemiyle incelenmiştir. Analiz sonuçları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 3

Profesyonel Yardım Aramaya İlişkin Tutumlarının Cinsiyet Rollerine Göre Anova Sonuçları

Değişken	Faktör	N	\bar{X}	S	Varyansın kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Olumlu tutum	Kadınsı	1230	3.80	.92	Gruplararası	211.39	3	70.46	75.28	.001
	Erkeksi	1113	3.36	.99	Gruplarıçi	5367.74	5735	.94		
	Androjen	1826	3.70	1.00						
	Belirsiz	1570	3.36	.95						
	Toplam	5739	3.56	.99	Toplam	5579.14	5738			
Olumsuz tutum	Kadınsı	1230	1.98	.87	Gruplararası	42.47	3	14.16	17.08	.001
	Erkeksi	1112	2.15	.90	Gruplarıçi	4751.29	5732	.83		
	Androjen	1826	2.03	.93						
	Belirsiz	1230	2.20	.92						
	Toplam	5398	3.36	.99	Toplam	4793.76	5735			

Tablo 2

Profesyonel Yardım Aramaya İlişkin Tutumların Cinsiyete Göre Dağılımı

Değişken	Faktör	N	\bar{X}	S	t	p
Olumlu Tutum	Erkek	2826	3.30	.99	19.32	.001
	Kız	2961	3.79	.92		
Olumsuz Tutum	Erkek	2826	2.25	.93	-13.56	.001
	Kız	2961	1.93	.87		

Tablo 2 incelendiğinde; kız öğrencilerin yardım aramaya karşı olumlu tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 3.79, erkek öğrencilerin olumlu tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 3.30'dur. Bu iki ortalama arasındaki farka ilişkin $t=19.32$ değeri $p<.001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Buna karşılık kız öğrencilerin yardım aramaya karşı olumsuz tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 1.93, erkek öğrencilerin olumsuz tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 2.25'dir. Bu iki ortalama arasındaki farka ilişkin $t= -13.56$ değeri $p<.001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre kız öğrencilerin profesyonel yardım almaya ilişkin tutumlarının erkekler öğrencilerin tutumlarına göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

Profesyonel Yardım Aramaya İlişkin Tutumların Cinsiyet Rollerine Göre İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin profesyonel yardım aramaya ilişkin tutumlarının cinsiyet rollerine göre farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi (Anova) ile incelenmiştir. Anova sonuçları Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3 incelendiğinde; kadınsı cinsiyet rolüne sahip olan öğrencilerin yardım aramaya karşı olumlu tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 3.80, olumsuz tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 1.98; erkeksi cinsiyet rolüne sahip olan öğrencilerin olumlu tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 3.36, olumsuz tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 2.15, androjen cinsiyet rolüne sahip olan öğrencilerin olumlu tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 3.70, olumsuz tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 2.03, belirsiz cinsiyet rolüne sahip olan öğrencilerin olumlu tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 3.36, olumsuz tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 2.20'dir.

Tablo 3'de cinsiyet rollerine göre üniversite öğrencilerinin profesyonel yardım aramaya yönelik olumlu tutum puanları arasındaki farka ilişkin F değerinin anlamlı bulunduğu görülmektedir, $F(3-5735)=75.28, p<.001$. Aynı şekilde cinsiyet rollerine göre üniversite öğrencilerinin profesyonel yardım aramaya yönelik olumsuz tutum puanları arasındaki

farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmuştur, $F(3-5732)=17.08, p<.001$.

Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rollerine göre profesyonel yardım aramaya yönelik olumlu ve olumsuz tutum puanları farkının hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Bonferroni testi yapılmıştır. Buna göre kadınsı ve androjen cinsiyet rollerine sahip öğrencilerin yardım aramaya yönelik daha fazla olumlu tutuma sahip olduklarını, erkeksi ve belirsiz cinsiyet rollerine sahip öğrencilerin ise yardım arama konusunda daha çok olumsuz tutuma sahip olduklarını göstermektedir.

Profesyonel Yardım Aramaya İlişkin Tutumların Algılanan Sosyo-ekonomik Düzeye Göre İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin profesyonel yardım aramaya ilişkin tutumlarının algılanan sosyo-ekonomik düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi (Anova) ile incelenmiştir. Anova sonuçları Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4

Profesyonel Yardım Aramaya İlişkin Tutumlarının Algılanan Sosyo-ekonomik Düzeye Göre Anova Sonuçları

Değişken	Faktör	N	\bar{X}	S	Varyansın kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Olumlu tutum	Düşük	252	3.55	1.05	Gruplararası	35.21	2	17.61	18.18	.001
	Orta	5017	3.58	.98	Gruplarıçi	5574.70	5756	.97		
	Yüksek	490	3.30	1.03						
	Toplam	5759	3.56	.99	Toplam	5609.91	5758			
Olumsuz tutum	Düşük	252	2.13	1.00	Gruplararası	5.86	2	2.93	3.49	.031
	Orta	5014	2.08	.90	Gruplarıçi	4829.11	5753	.84		
	Yüksek	490	2.19	1.00						
	Toplam	5756	2.09	.92	Toplam	4834.97	5755			

Tablo 4 incelendiğinde; düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip olan öğrencilerin yardım aramaya karşı olumlu tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 3.55, olumsuz tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 2.13; orta sosyo-ekonomik düzeye sahip olan öğrencilerin olumlu tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 3.58, olumsuz tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 2.08 ve yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip olan öğrencilerin olumlu tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 3.30, olumsuz tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}) 2.19'dur.

Yine Tablo 4 incelendiğinde algılanan sosyo-ekonomik düzeye göre üniversite öğrencilerinin profesyonel yardım aramaya ilişkin olumlu tutum

puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmuştur, $F(2-5756)=18.18, p<.001$. Benzer şekilde algılanan sosyo-ekonomik düzeye göre üniversite öğrencilerinin profesyonel yardım aramaya ilişkin olumsuz tutum puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmuştur, $F(2-5753)=3.49, p<.05$.

Üniversite öğrencilerinin algılanan sosyo-ekonomik düzeye göre profesyonel yardım aramaya karşı olumlu ve olumsuz tutum puanları farkının hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Bonferroni testi yapılmıştır. Buna göre düşük ve orta sosyo-ekonomik düzeyde olan öğrencilerin, yüksek sosyo-ekonomik düzeyde olan öğrencilerden yardım aramaya yönelik olarak daha fazla olumlu tutuma sahip olduklarını göstermektedir. Ayrıca yüksek sosyo-

ekonomik düzeydeki öğrencilerin orta sosya-ekonomik düzeydeki öğrencilere göre daha olumsuz tutumlara sahip oldukları görülmüştür.

Profesyonel Yardım Aramaya İlişkin Tutumların Kendini Saklama Düzeyine Göre İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ortanca puana dayalı standart sapma esas

Tablo 5.

Profesyonel Yardım Aramaya İlişkin Tutumlarının Kendini Saklama Düzeylerine Göre Anova Sonuçları

Değişken	Faktör	N	\bar{X}	S	Varyansın					
					Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Olumlu tutum	Düşük	1945	3.70	1.02	Gruplararası	76.18	2	38.09	39.46	.001
	Orta	1777	3.54	.98	Gruplariçi	5597.52	5799	.96		
	Yüksek	2080	3.43	.95						
	Toplam	5802	3.55	.99	Toplam	5673.70	5801			
Olumsuz tutum	Düşük	1946	1.88	.90	Gruplararası	199.00	2	99.50	123.33	.001
	Orta	1775	2.04	.87	Gruplariçi	4676.19	5796	.81		
	Yüksek	2078	2.32	.92						
	Toplam	5799	2.09	.92	Toplam	4875.19	5798			

Tablo 5 incelendiğinde kendini saklama durumlarına göre üniversite öğrencilerinin profesyonel yardım aramaya yönelik olumlu tutum puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmuştur, $F(2-5799)=39.46$, $p<.001$. Kendini saklama durumlarına göre üniversite öğrencilerinin profesyonel yardım aramaya yönelik olumsuz tutum puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmuştur, $F(2-5796)=123.33$, $p<.001$.

Elde edilen bu bulgular, kendini saklama düzeyi yüksek olan öğrencilerin yardım aramaya ilişkin olumsuz tutumlara sahip olduğunu; kendini saklama düzeyi düşük olan öğrencilerin ise, yardım aramaya ilişkin olumlu tutumlara sahip olduğunu göstermektedir.

Tartışma

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin yardım arama tutumları cinsiyet, algıladıkları sosyo-ekonomik düzey, cinsiyet rolleri ve kendini saklama düzeyleri açısından incelemiştir. Profesyonel yardım arama tutumlarının önemli düzeyde yordayıcıları olabilecek bu değişkenlerin ilişki bağlamında rolleri araştırılmıştır.

Cinsiyet, bu araştırmada yardım arama tutumunu etkileyen önemli bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. Araştırmadan elde edilen bu bulgu, kız öğrencilerin yardım arama tutumunun erkek öğrencilere göre daha olumlu olduğunu göstermektedir. Konu ile ilgili alan

alınarak düşük, orta ve yüksek şeklinde gruplandırılmıştır. Buna göre üniversite öğrencilerinin profesyonel yardım aramaya ilişkin tutumlarının kendini saklama düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi (Anova) ile incelenmiştir. Anova sonuçları Tablo 5’de sunulmuştur.

yazında benzer bulguların elde edildiği çalışmalar bulunmaktadır (Ang, Lim, Tan ve Yau, 2004; Chang, 2007; Goh, Wie, Wahl, Zhong, Lian ve Romano, 2007; Johnson, 2001; Kalkan ve Odacı, 2005; Komiya, Good ve Sherrod, 2000; Özbay, 1997; Shea ve Yeh, 2008; Sherer, 2007; Tishby, Turel, Gumpel, Pinus, Lavy, Winokour ve Sznajderman, 2001; Türküm, 2005). Yardım arama tutumlarındaki cinsiyete dayalı bu farklılık; kadınların sorunlarını başkalarıyla paylaşmaya daha fazla açık olmalarıyla, duygularını daha iyi ifade edebilmeleriyle (Goleman, 1998), kişisel olarak yardıma ihtiyaç duyduklarını daha çok fark etmeleriyle (Ang, Lim, Tan ve Yau, 2004; Johnson, 2001); buna karşılık erkeklerin kendilerini açmakta zorluk yaşamalarıyla ve bir problemin varlığını zor kabul etmeleriyle (Levant, 1990) açıklanabilir. Yapılan diğer araştırmalarda da, kadınların erkeklerden daha çok yardım arayışı içinde olmaları, kadınların sıkıntılarının daha çok olmasıyla, kendilerini daha iyi tanımlarıyla ve sağlık hizmetlerinden erkeklere göre daha fazla faydalanmalarıyla açıklanmaktadır (Broman, 1987; Tata ve Leong, 1994).

Bu araştırmada yardım arama tutumlarını etkileyen bir diğer faktörün bireylerin algıladıkları sosyo-ekonomik düzeyleri olduğu bulunmuştur. İlgili alan yazında sosyo-ekonomik düzeyin yardım arama davranışları üzerindeki etkisine ilişkin farklı bulgular elde edilmiştir. Eskin (2000), Kılınç ve Granello (2003) ve Arslantaş (2000) tarafından yapılan araştırmalarda sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan

bireylerin yardım aramaya karşı tutumlarının olumlu olduğu görülürken; Verhulst ve Der Ende (1997) tarafından yapılan araştırmada ise sosyo-ekonomik düzeyle yardım arama davranışı arasında herhangi bir ilişki bulunmamıştır. Bu araştırmada düşük ve orta sosyo-ekonomik düzeye sahip olan öğrencilerin, yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip olan öğrencilerden yardım aramaya yönelik olarak daha fazla olumlu tutuma sahip oldukları sonucu elde edilmiştir. Literatürde sosyal desteğin azalmasıyla profesyonel yardım arama çabalarının arttığı bulgulanmıştır (Goodman, Sewell ve Jampol 1984; Stiffman, Earls ve Robins 1988; Sorias 1990). Özbay (1996), güçlü sosyal desteğe sahip bireylerin profesyonel yardım veren birimleri kullanmaya daha isteksiz olduklarını belirtmiştir. Sosyo-ekonomik düzey ile sosyal destek arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlayan çalışmalarda ise, gelir düzeyinin yükselmesine bağlı olarak algılanan sosyal desteğin yükseldiği bulgusuna ulaşılmıştır (Banaz, 1992; Bayram, 1999). Tüm bu bulgular değerlendirildiğinde, bu araştırmada yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip olan öğrencilerin yardım aramaya ilişkin tutumlarının düşük ve orta sosyo-ekonomik düzeye sahip olan öğrencilerin yardım aramaya ilişkin tutumlarından farklı olması, algıladıkları sosyal desteğin güçlü olması ile açıklanabilir. Bu nedenle bu araştırma bulgusunun daha ileri düzeyde araştırmalarla incelenmesi ve algılanan sosyo-ekonomik düzey ile yardım arama davranışları arasındaki ilişkinin doğrusal bir yapıdan farklı olarak irdelenmesi önemli görülmektedir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu kadınsı cinsiyet rolü ve androjen cinsiyet rolü yüksek olan bireylerin, erkeksi cinsiyet rolü ve belirsiz cinsiyet rolü yüksek olan bireylere göre yardım arama tutumunun daha olumlu olduğu; erkeksi cinsiyet rolü ve belirsiz cinsiyet rolü yüksek olan bireylerin yardım aramaya ilişkin olumsuz tutuma sahip olduğudur. Elde edilen bu bulgu ilgili literatür tarafından desteklenmektedir (Ang, Lim and Ten, 2004; Johnson, 2001; Kalkan ve Odacı, 2005; Komiya, Good ve Sherrod, 2000; Özbay, 1997; Türküm, 2005; Wisch, Mahalik, Hayes ve Nutt, 1995). Kadın ve erkeklerin davranışları arasındaki farklar kadın ve erkek kimliklerinin toplumsal olarak öğrenilmesiyle ortaya çıkmaktadır. Birey içinde doğduğu toplumsal yapıda cinsel kimliğine dair toplumsal kalıplara uygun şekliyle kendi cinsel kimliğini ve buna uygun davranış, rol ve tutumları geliştirir (Giddens, 2000). Türk toplumunda kız çocukların sempatik olma, edilgen olma, duygusal olma, başkalarının duygularına duyarlı olma davranışları pekiştirilirken; erkek çocukların atılgan olma, mantıklı davranma, sorunların üstesinden kolayca gelebilme, güçlü ve bağımsız olma davranışları pekiştirilmektedir (Kısaç, 1999). Bu bağlamda duygusal olmayı, kendine daha az güvenmeyi ve ilişki yönelimli olmayı içeren kadınsı cinsiyet rolüne sahip olan bireylerin yardım aramaya yönelik olumlu tutuma

sahip oldukları düşünülmektedir. Öte yandan Türk toplumunda saldırganlık, duyguları gizleme, mantıklı olma, kolay incinmeme, hiç ağlamama, kendine güvenme erkeksi cinsiyet rolüne yüklenmiştir (Girginer, 1994). Erkeksi cinsiyet rolüne sahip olan bireylerin incinebilirlik ve duygusallığı kadınlara ait özellikler olarak değerlendirmeleri, kendini açmayı kişisel bir zayıflık olarak algılamaları (Johnson, 2001), yakın olmaktan çekinmeleri (Levant, 1990), güçlü ve bağımsız olmaya yönelik olmaları (Bem, 1975), sorunun varlığını kabul etmekte ve yardım istemekte güçlük çekmelerine, dolayısıyla yardım aramaya yönelik olumsuz tutum geliştirmelerine neden olduğu düşünülmektedir.

Bireyin problemleri için profesyonel yardım arama kararını etkileyen değişkenlerden biri de kendini saklamadır. Araştırmada kendini saklama düzeyi yüksek olan bireylerin yardım aramaya yönelik olumsuz tutuma sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Bu bulgu ilgili literatür tarafından desteklenmektedir (Cepeda-Benito ve Short, 1998; Cramer, 1999; Kelly ve Achter, 1995; Leech, 2007; Liao, Rounds ve Klein, 2005; Yoo, Goh ve Yoon, 2005). Kendini saklama davranışının daha şüpheli, endişeli ve içedönük kişilik özellikleri ile ilişkili olduğu (Kahn ve Hessling, 2001) düşünüldüğünde, kendini saklama düzeyi yüksek olan bireylerin başkalarının olumsuz tepkisine yol açacağını düşündükleri bilgilerini saklama eğiliminde oldukları, dolayısıyla yardım aramaya yönelik olumsuz tutumlar sergiledikleri söylenebilir. Öte yandan Türk toplumunda bireysellikten çok aile üyelerinden ve arkadaşlardan oluşan sosyal çevrenin daha önemli olduğu değerlendirilmektedir. Doğu toplumları ya da toplulukçu kültürler göz önünde bulundurulduğunda (Kağıtçıbaşı, 1996, 2005) birey kişisel ve duygusal problemlerini daha çok aile içinde paylaşmaya cesaretlendirilmekte ve aile dışındaki bireylere kendini açma kabul edilmeyen bir davranış olarak nitelendirilmektedir. Bu açıdan bakıldığında bireyin kişisel problemlerini aile dışından birileriyle paylaşması, danışma sürecinde duygularını ifade etmesi, profesyonel yardım almanın aile için bir utanç kaynağı olacağı düşüncesi, rahatsızlık verici duygular yaratarak kendini saklama düzeyinin artmasına ve yardım aramaya yönelik olumsuz tutum sergilenmesine neden olabileceği düşünülmektedir. Güneri ve Skovholt'ın (1999) yaptıkları araştırmada elde edilen Türklerin toplum tarafından etiketlenme korkusu yaşadıklarından ve profesyonel yardım alanların çok sorunlu insanlar olduğu inancının etkisiyle profesyonel yardım almaya yönelik olumsuz tutum sergiledikleri bulgusu bu düşüncüyü destekler niteliktedir.

Sonuç olarak üniversite öğrencileri problemleriyle başedebilmek, kendilerinden beklenen bu görevleri yerine getirme sürecini daha sağlıklı atlatabilmek ve amaçlarına ulaşabilmek için, zaman zaman yardım alma ihtiyacı hissetmektedirler. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin yardım arama tutumlarının

cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey, cinsiyet rolleri ve kendini saklama gibi değişkenlerden etkilendiği görülmüştür. Kadınların, düşük ve orta sosyo-ekonomik düzeyden gelen bireylerin, kadınsı ve androjen cinsiyet rolüne sahip olanların ve kendini saklama düzeyleri düşük olan bireylerin yardım arama tutumlarının olumlu olduğuna dair bulgular elde edilmiştir.

Bu faktörler göz önünde bulundurularak üniversite öğrencilerine ihtiyaç duydukları yardımı vermenin, sistemli ve profesyonel psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin sunulmasının ve sunulan hizmetlerinin daha nitelikli hale getirilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Araştırma sonucuna göre yardım arama tutumu üzerinde hem cinsiyetin hem de toplumsal cinsiyet rolünün önem kazandığı görülmektedir. Bu nedenle üniversite öğrencilerine yönelik psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri planlanırken toplumsal cinsiyet rolleri de dikkate alınmalıdır. Öte yandan Türkiye’de yardım arama tutumu üzerinde kendini saklama değişkeninin etkisi ilk kez bu çalışma ile ortaya konulmuştur. Bu nedenle profesyonel yardım aramaya ilişkin çalışmalarda bu değişkenin başka değişkenlerle ilişkisi farklı örneklem gruplarında çalışılması önemli görülmektedir. Bu araştırmanın bazı önemli sınırlılıkları sonuçlarının genelleştirilmesi noktasında dikkatli olunmasını gerektirmektedir. Bu sınırlılıklar; (1) verilerin sadece üniversite öğrencilerinden toplanmış olması, (2) katılımcıların sistematik bir örneklem alma yöntemi izlenerek seçilmeyip gönüllü katılımcılardan oluşması, (3) araştırma bulgularının yardım arama davranışlarına ilişkin lineer bir yapı içerisinde ele alınmış olmasıdır.

Kaynaklar

Affifi, W.A., & Guerrero, L.K. (2000). Motivations underlying topic avoidance in close relationships. In W. A. Affifi (Eds.), *Balancing the secrets of private disclosure* (165-179). NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah.

Ang, R. P., Lim, K. M., & Tan, A. (2004). Effects of gender and sex role orientation on help-seeking attitudes. *Current Psychology, Developmental, Learning, Social*, 23 (3), 203-214.

Arslantaş, H. (2003). *Yetişkinlerde profesyonel psikolojik yardım arama tutumu ve bunu etkileyen faktörler*. İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksek Okulu.

Banaz, M. (1992). *Lise öğrencilerinde sosyal destek kaynakları ve stres ile ruh sağlığı arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.

Bayram, D. (1999). *Bir grup gençte ruhsal belirti ile sosyal destek ilişkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Bem, S. L. (1975). Sex role adaptability: One consequence of psychological androgyny. *Journal of Personality and Social Psychology*, 31(4), 634-643.

Bem, S. L. (1981). Gender schema theory: A cognitive account of sex typing. *Psychological Review*, 88(4), 354-364.

Broman, C. L. (1987). Race differences in professional help seeking. *American Journal of Community Psychology*, 15(4), 473-489.

Cepeta-Benito, A., & Short, P. (1998). Self-concealment, avoidance of psychological services, and perceived likelihood of seeking professional help. *Journal of Counseling Psychology*, 45, 58-64.

Chang, H. (2007). Psychological distress and help seeking among taiwanese college students: Role of gender and student status. *British Journal of Guidance & Counseling*, 35(3), 347-355.

Cramer, K. M. (1999). Psychological antecedents to help-seeking behavior: A reanalysis using path modelling structures. *Journal of Counseling Psychology*, 46(3), 381-387.

Dökmen, Z. (1991). Bem cinsiyet rolü envanterinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 35(1), 81-89.

Eskin, M. (2000). Ergen ruh sağlığı sorunları ve intihar davranışlarıyla ilişkileri. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 3(4), 228-234.

Fisher, E. H., & Turner, J. L. (1970). Development and research utility of an attitude scale. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 35, 79-90.

Garland, A. F., & Zigler, E. F. (1994). Psychological correlates of help seeking attitudes among children and adolescents. *American Journal of Orthopsychiatry*, 64(4), 586-593.

Giddens, A. (1989). *Sociology*. Polity Press. Oxford.

Girginer, H. U. (1994). *Türk toplumunda cinsiyet rolleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.

Goh, M., Wie, B., Wahl, K. H., Zhong, G., Lian, F., & Romano, J. L. (2007). Chinese students' attitudes toward seeking professional psychological help. *International Journal Adv. Counseling*, 29, 187-202.

Goleman, D. (1998). *Duygusal zeka*. İstanbul: Varlık.

Goodman, H. S., Swell, R. D., & Jampol, C. R. (1984). On going to the counselor: Contributions of life stress and social supports to the decision to seek

- psychological counseling. *Journal of Counseling Psychology*, 41(3), 292-295.
- Güneri, O., & Skovholt, T. (1999). *Comparative study of counseling needs of American and Turkish students* (Unpublished manuscript). Middle East Technical University, Ankara, Turkey.
- Hinson, J. A., & Swanson, J. L. (1993). Willingness to seek help as a function of self disclosure and problem severity. *Journal of Counseling and Development*, 71, 465-470.
- Johnson, M. E. (2001). Influences of gender and sex role orientation on help-seeking attitudes. *The Journal of Psychology*, 122, 237-241.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). The autonomous relational self. *European Psychologist*, 1, 180-186.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). Autonomy and relatedness in cultural context: Implications for self and family. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 36, 403-422.
- Kahn, J. H., & Hessling, R. M. (2001). Measuring the tendency to conceal versus disclose psychological distress. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 20, 41-65.
- Kalkan, M., & Odacı, H. (2005). Cinsiyet ve cinsiyet rolünün psikolojik yardım almaya ilişkin tutumlarla ilişkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(23), 57-64.
- Kavuncu, N. (1987). Bem cinsiyet rolleri envanterinin Türk toplumuna uyarlama çalışması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kelly, A. E., & Achter, J. A. (1995). Self-concealment and attitudes toward counseling in university students. *Journal of Counseling Psychology*, 42, 40-46.
- Kessler, R.C., Brown, R.L., & Boman, C.L. (1981). Sex differences in psychiatric help-seeking: evidence from four large-scale surveys. *Journal of Health and Social Behaviour*, 22, 49-64.
- Kilinc, A., & Granello, P. F. (2003). Overall life satisfaction and help seeking attitudes of Turkish college students in the United States: Implications for college counselors. *Journal of College Counseling*, 6, 56-68.
- Kısaç, I. (1999). Erkeklik rolü normları. *Mesleki Eğitim Dergisi*, 1(2), 83-93.
- Komiya, N., Good, G. E., & Sherrod, N. B. (2000). Emotional openness as a predictor of college students' attitudes toward seeking psychological help. *Journal of Counseling Psychology*, 47, 138-143.
- Kushner, M. G., & Sher, K. J. (1991). The relations of treatment fearfulness and psychological services utilization: An overview. *The Professional Psychology: Research and Practice*, 22, 196-203.
- Larson, D. G., & Chastain, R. L. (1990). Self – concealment: Conceptualization measurement and help implications. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 9, 439-455.
- Leech, N. L. (2007). Cramer's model of willingness to seek counseling: A structural equation model for counseling students. *The Journal of Psychology*, 141(4), 435-45.
- Levant, R. F. (1990). Psychological services designed for men: A psychoeducational approach. *Psychotherapy*, 27, 309-315.
- Liao, H. Y., Rounds, J., & Klein, A. G. (2005). A test of Cramer's help-seeking model and acculturation effects with Asian and Asian-American college students. *Journal of Counseling Psychology*, 52, 400-411.
- Mayer, F. S., & Sutton, K. (1996). *Personality: An integrative approach*. New Jersey, Prentice Hall.
- McKay, J.R., Rutherford, M.J., Cacciola, J.S., & Kabasakalian-McKay, R. (1996). Gender differences in the relapse experiences of cocaine patients. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 184, 616-622.
- Mackenzie, C. S., Gekoski, W. L., & Knox, V. J. (2006). Age, gender, and underutilization of mental health services: The influence of help seeking attitudes. *Aging & Mental Health*, 10(6), 574-582.
- Nebizade, K. (2004). *Türkiye'de yüksek öğrenim gören Orta Asyalı öğrencilerle Türk öğrencilerinin stresle başa çıkma tutumları ile yardım arama davranışlarının incelenmesi: KTÜ örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Özbay, Y. (1996). Üniversite öğrencilerinin problem alanları ile yardım arama tutumları arasındaki ilişki. *IV. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmalar*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 175-189.
- Özbay, G. (1997). *Üniversite öğrencilerinin problem alanlarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme: Gecerlik ve güvenilirlik çalışması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Padesky, C.A., & Hammen, C.L. (1981). Sex differences in depressive symptom expression and help-seeking among college students. *Sex Roles*, 7(3).
- Robertson, J. M., & Fitzgerald, L. F. (1992). Overcoming the masculine mystique: preferences for alternative forms of assistance among men who avoid counseling. *Journal of Counseling Psychology*, 39, 240-246.
- Saunders, S. M. (1993). Applicants' experience of the process of seeking therapy. *Psychotherapy*, 30, 554-564.

- Shea, M., & Yeh, J. C. (2008). Values, stigma and relational self-construal: Correlates of attitudes toward professional help seeking. *Journal of Mental Health Counseling, 30*(2), 157-172.
- Sherbourne, C. D. (1988). The role of social support and life stress in use of mental health services. *Social Science and Medicine, 27*, 1393-1400.
- Sherer, M. (2007). Advice and help seeking intentions among youth in Israel: Ethnic and gender differences. *Journal of Sociology & Social Welfare, 34*(3), 53-75.
- Sipps, G., & Janeczek, R. (1986). Expectancies for counselor in relation to gender traits. *Journal of Counseling Psychology, 33*, 214-216.
- Sorias, O. (1990). Yaşam stresine karşı koruyucu olarak sosyal destekler. *V. Ulusal Psikoloji Kongresi*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Seminer Dergisi Özel Sayısı, Ege Üniversitesi Basımevi, 8, İzmir.
- Stiffman, A. R., Earls, F., & Robins, L. N. (1988). Problems and help seeking in high risk adolescent patients of health clinic. *Journal of Adolescent Health Care, 9*, 305-309.
- Tata, S. P., & Leong, T. L. (1994). Individualism-collectivism, social-network orientation and acculturation, as predictors of attitudes toward seeking professional psychological help among Chinese-Americans. *Journal of Counseling Psychology, 41*(3), 280-287.
- Terzi, Ş., Güngör, H. C., & Erdayı, G. S. (2010). Kendini saklama ölçeğinin uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 8*(3), 645-660.
- Thao, D. D. (2004). *Gender and acculturation as predictors of attitudes toward seeking professional psychological help among the hmong community* (Unpublished doctoral dissertation). California School of Professional Psychology, Fresno.
- Thom, B. (1986). Sex differences in help-seeking for alcohol problems: The barriers to help-seeking. *British Journal of Addiction, 81*, 777-788.
- Tishby, O., Turel, M., Gumbel, O., Pinus, U., Lavy, S., Winokour, M., & Sznajderman, S. (2001). Help-seeking attitudes among Israeli adolescents. *Adolescence, 36* (142), 249-264.
- Türküm, A. S. (2001). Stresle başa çıkma biçimi, iyimserlik, bilişsel çarpıtma düzeyleri ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumlar arasındaki ilişkiler: Ege Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1*, 1-16.
- Türküm, A. S., Kızıltas, A., & Sariyer, A. (2004). Anadolu üniversitesi psikolojik danışma ve rehberlik merkezi hedef kitesinin psikolojik ihtiyaçlarına ilişkin ön çalışma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 21*(3), 15-27.
- Türküm, A. S. (2005). Who seeks help? Examining the differences in attitude of Turkish university students toward seeking psychological help by gender, gender roles and help-seeking experiences. *The Journal of Men's Studies, 13*, 389-401.
- Yoo, S. K., Goh, M., & Yoon, E. (2005). Psychological and cultural influences on Koreans' help-seeking attitudes. *Journal of Mental Health Counseling, 27*(3), 266-281.
- Verhulst, F., C., & Der Ende, J.V. (1997). Factors associated with child mental health service use in the community. *Journal of American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 36*(7), 901-909.
- Vogel, D. L., Wade, N. G., Wester, S. R., Larson, L., & Hackler, A. H. (2007). Seeking help from a mental health professional: The influence of one's social network. *Journal of Clinical Psychology, 63*(3), 233-245.
- Vrij, A., Nunkoosing, K., Paterson, B., Osterwegel, A., & Soukara, S. (2002). Characteristics of secrets and the frequency, reasons and effects of secrets keeping and disclosure. *Journal of Community and Applied Social Psychology, 12*, 56-70.
- Wivell, R., & Webb, S. (1995). Choosing a counsellor: An exploratory case study. *New Zealand Journal of Counselling, 17*, 35-44.
- Wisch, A. F., Mahalik, J. R., Hayes, J. A., & Nutt, E. A. (1995). The impact of gender role conflict and counseling technique on psychological help-seeking in man. *Sex Roles: A Journal of Research, 33*, 77-85.

Extended Summary

The professional psychological help seeking are defined as "*tendency to seek or to resist professional aid during a personal crisis or following prolonged psychological discomfort*" (Fisher & Turner, 1970). As it can be seen, the attitude toward seeking help is a multi-dimensional behavior pattern, which includes the individual, the problem and the source of aid. Saunders (1993) researched a four step model of help-seeking. The first step is that the client becomes conscious of the problem. This is followed by the client's decision to seek counseling, followed by decision of getting help, and his getting into touch with a counseling service or a counselor. In this process, choosing a professional as a source of aid seems to be based mostly on the help-seeking individual's perceptions and attitudes toward getting such an aid (Turkum, 2001). In other words, one of the many factors, perhaps the factor with the top priority, affecting individuals' help-seeking behavior is their attitudes toward seeking help.

There are some major factors that might be affecting individuals' attitudes toward seeking help. Individuals' gender, socioeconomic status, self-concealment and gender roles are among these variables.

There are studies emphasizing that an individual's attitude toward seeking help vary according to demographic variables (socioeconomic level, gender). Studies conducted by Eskin (2000), Kilinc and Granello (2003) indicate that individuals with high socioeconomic status have positive attitudes toward seeking help. The studies that discuss the effects of gender differences on the attitudes toward seeking help determined that females have a more positive attitude than males (Fisher and Turner, 1970; Kessler, Brown and Boman 1981; Padesky and Hammen 1981; Thom, 1986; McKay, Rutherford, Cacciola and Kabaskalian-McKay 1996; Ozbay, 1997; Mackenzie, Gekoski and Knox, 2006; Sherer, 2007; Vogel, Wade, Wester, Larson and Hackler, 2007).

Limited amount of empirical data are found in the literature regarding the relationship between attitudes toward seeking help and gender roles. Johnson (2001) states that gender and gender role orientation meaningfully affect the attitudes toward seeking help. Women have a more positive approach toward seeking professional help and are more aware of their need of help as an individual. Similarly, Garland and Zigler (1994) and Thao (2004) stated that individuals with feminine gender roles have more positive attitudes seeking help from professionals. Sipps and Joneczek (1986) declared that masculine gender role orientation is less associated with psychological counseling help than female gender role orientation. In the same way, Robertson and Fitzgerald (1992) stated that man with traditional male gender roles have a negative attitude toward seeking help.

Self-concealment is defined as refusing to share negative emotions with others. Self-concealing individuals can be said not to disclose or reveal themselves (Larson and Chastain, 1990). Therefore, individuals who conceal themselves in higher levels may be less willing to seek professional help as they are hesitant of revealing personal information. Kelly and Achter (1995) and Cramer (1999) emphasized that high self-concealers have negative attitudes toward psychological help.

This study investigated the attitudes of Turkish university students' toward help seeking in terms of gender, SES, gender roles and self-concealment levels and, the following results were emerged from the present study.

Method

University students (n=5829) from the Turkish universities participated in this study. Participants were comprised of 2974 females, 2841 males, and 41 who did not indicate their gender. Their ages ranged from 17 to 24. Professional Help-Seeking Attitudes Scale-Short Form, Self-Concealment Scale, Bem Gender Role Inventory, and personal information form have been used as data gathering tools. Data were analyzed by using descriptive statistics, t-test and one way anova.

Results

The results of the study show that professional help-seeking attitudes among female students are more positive than the male students; those in low or middle socioeconomic level has more positive attitudes; those with female gender roles and those with high androgens have more positive attitudes than male and ambiguous gender roles; and the students who have high levels of self-concealment have negative attitudes toward seeking psychological help.

Discussion

This study investigated the attitudes of university students' toward help seeking in terms of gender, SES, gender roles and self-concealment levels and, the following results were emerged from the present study.

Gender has been found to be an important factor affecting the attitude toward seeking help. The data obtained from this study indicate that female students have more positive attitude toward seeking help than the male students. The gender difference on psychological help seeking attitudes revealed that women are more willing to share their problems with others and that they are better at expressing their feelings (Goleman, 1998), that they are better at realizing their own need for help (Johnson, 2001; Ang, Lim, Tan and Yau, 2004); on the other hand, it can also be explained by stating that men have trouble revealing themselves and accepting the existence of a problem

(Levant, 1990). Socioeconomic status has been found to be another factor affecting the attitudes toward seeking help from this study. Different findings have been obtained from previous studies with regard to the effects of socioeconomic status on the attitudes of seeking help. The studies conducted by Eskin (2000) and Kilinc and Granello (2003) reveal that individuals with high socioeconomic status have positive attitudes toward seeking help; whereas in the study conducted by Verhulst and Der Ende (1997) found to be no relationship between socioeconomic status and attitudes toward seeking help. Another finding of this study is that individuals with feminine gender roles and androgynous gender roles have more positive attitudes toward seeking help than individuals with masculine and undifferentiated gender roles, and that individuals who have high levels of masculine gender role and undifferentiated gender role have negative attitudes toward seeking psychological help. Individuals who have feminine gender roles requiring being emotional, having less confidence in themselves and being relationship oriented have positive attitudes toward seeking help. Individuals with certain masculine gender roles perceive feminine roles as vulnerable and oversensitive, self concealment as personal weakness (Johnson, 2001), avoiding close relationship (Levant, 1990) tending to be powerful and independent (Bem, 1975). These might create men to make them develop negative attitudes toward professional help. One of the variables affecting the decision at professional help seeking to solve his problems is self-concealment. The study concludes that high self-concealers have negative attitudes toward seeking help. When taken into consideration that self-concealment behavior is related with certain personality traits such as being skeptical, anxious and introverted (Kahn and Hessling, 2001), high self-concealers then to conceal information that may evoke negative reactions in others and thus, they display negative attitudes toward seeking help.

In conclusion, this study indicates that the attitudes of university students toward seeking psychological help is affected by gender, socioeconomic status, gender roles and self-concealment variables.